

# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

**Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe**

## **Terrae sanctae vetus effigies ex. scripturae libris adumbrata - Cod. Ettenheim-Münster 117**

**[S.l.], [18. Jahrh.]**

Caput III.

[urn:nbn:de:bsz:31-111337](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-111337)

verum, tum denique quia metuebatur, ne  
Egyptii si victores in Aegyptia essent, feroces  
effecti graves sibi magisque metuerent forent.  
Hac pugna curio esse videtur, quo Jona fu-  
resta fuit.

15<sup>o</sup> Machmethath urbs sita in confinijs  
Ephraim et Manasse è regione et in cons-  
pectu Sichem, Jos. 18. 6. et 17. 7. ubi Tribus  
Manasse ascribitur.

### Caput III. De Galilaea.

Galilea ampla Terra Sancta provin-  
cia plagam ipsius Septentrionalem potissi-  
mum occupans à planitie Scilicet Jezra-  
ël sive campo magno, Limites habebat  
ad Meridiem Samariam; ad Orientem  
Jordanem et lacum genesareth seu Mare  
Tiberiadis; ad Septentrionem Montes Libani  
Sidonem usque potensam fuisse scribit Jo-  
sephus Antiq. l. 8. et ad occidentem Mare  
Mediterraneum.

Dividebatur in Superiorem et Inferio-  
rem; haec binas Tribus Issachar et Zabulon  
completebatur, Illa vero Tribubus  
Aser et Nephthali circumscripta erat,  
atque etiam Galilea gentium nun-  
cupata fuit, sive quod, prout alibi jam  
annotavimus, inter Hebraeos quamplurimi  
in ea numerarentur Ethnici, sive Phoe-  
nices, Syros, et Arabes Idololatrias finitimas  
haberet. Hanc J. Calmet ultra Jor-  
danem et Mare Tiberiadis ad Orientem  
Trachonitidem, Libanum et Bathanea-  
am versus enumerasse vult his praecipue

argumentis: quod Judas gaulonites in Actis  
Apostolorum c. 31. et apud Josephum Antiq.  
l. 20. c. 3. Galilaeus dicitur, Gaulonitis ve-  
ro autem trans Jordanem sita sit. Quod  
Bethsaida urbs Galilaea fuerit, ut è  
quo oriundi Apostoli Galilaei dicti sint,  
eam autem Josephus trans Jordanem collocat  
De Betho l. 2. 13. Quod Eusebius in Isai-  
conceptis verbis Galileam in Transjorda-  
nica sitam aperat. Quod Septuaginta  
in Isai 33. 9. pro Basan, quod habet  
vulgata nostra, qua regio transjordanica  
est, vertant Galilaea. &

Verum respondet Relandus lib. 1. c. 31. p. 11.  
Hujus Judae nomen triplex dari potest  
ab urbe natali scilicet, à loco educa-  
tionis, et habitationis. Judae patrum  
fuisse Gamalaeam Gaulonitidis urbem  
at cum in Galilaea domicilium habisset  
ipsum Josephum, qui sollicitè Galilaeam  
et Gaulonitidem distinguit, Ant. l. 13.  
3. eundem Galilaeum appellare; cum per  
Scilicet lib. 18. 1. Gaulonitem dicitur

Θ qua in se nomen patris pro toto usu-  
posse illos S. Hieronymus animadvertit  
in Comment. ibid. unde habetur  
illius etiam opinione Galileam ad  
Basanitidem enumerasse. His addi  
potest quod Isaias c. 9. v. 1. Gali-  
laeam gentium trans Jordanem  
collocat.

\* Judas iste auctor fuit Sectae, qua quibusdam  
post Christi ortum annis audiri  
coepit. Secta seu haeresis occasionem  
praebuit census Imperii Romani subdi-  
tionum ab Augusto imperatus, Luc. 2. 1.  
Prætenebant hi seditiosi solum Deum  
tanquam Dominum esse agnoscendum,  
proinde insignium fore Israelitis  
alii, preter ipsum, quidquam pen-  
dere, unde nec Imperatori tribu-  
tum esse pendendum. Hanc  
Judam perisse, eique adhaeren-  
tes dissipatos fuisse aperit qui-  
dam Phariseus Gamaliel nomi-  
ne in Actis Apostolorum c. 5. v. 37.

Attamen dum post ipsum Gamalie-  
lem Sectarium hunc superfuisse  
ait Calmet in suo Dictionario  
Biblico V. Judas XII. quamvis quo  
tempore quove mortis genere ob-  
it ignotum sit.

Quia Christus ac ejus Discipuli è Gali-  
laea erant, in hujus Sectae suspicio-  
nem adducti fuerunt, unde Pharisei  
piscerunt, qui ab eo quæverant, num

ligerat dare tributum caesari, Matth. 21. 16.  
17. ut inde, quod advertit S. Hieronymus,  
occasione caperent eum accusandi; at-  
que id praestiterunt, coram Pilato, afferentes:  
Hunc invenimus subvertentem gentem  
nostram et prohibentem tributa dare  
Caesari. Luc. 23. 2. At sunt, qui si-  
cant, hunc Judam Seditiosum iunta-  
xat fuisse, qui factionem fecerit, non  
verò Seditarium qui haecim commen-  
tatus fuerit.

ligerat tributum dare caesari, Matth. 21. 16.  
ut inde, quod  
Bethsaidam vero Josephi non eandem  
esse cum illa, quam scriptores laevi com-  
memorant, hoc visum est, Jordanem sitam  
esse, postquam ubi de caesariis iudicibus  
et de his, qui ad metrum hinc, peritiam merentur  
esse committuntur, quos pingit, hoc, postquam  
Bethsaidam, alibi postquam Jordanem sitam  
operante hanc enim cis Jordanem sitam  
fuisse, quod postea ostendimus sit. cetera  
D. Calmeti argumenta proferit. Nos ubi  
nobis de urbe Bethsaidam sermo erit, situm  
illius expendemus.

Galilaea nomen habere videtur ab  
Hebraeo gelilath quod limites seu confi-  
nia significat, atque hinc regione forsi-  
tan inditum, quod confinia Terra Sancta  
attingeret. Ex eo Graeci et Latini  
Galileam effecere.

Primum in S. Scriptura Galilaea nomen  
occurrit Jos. 13. 2. 20. 7. et postea 1. Reg. 9. 2.  
2. Reg. 15. 9. 1. Par. 6. 76. Isai. 9. 1. ubi  
Galileam gentium memorat, atque hic  
primum gentium nomine vocatur, ex quo  
conjiici potest, id nomen ei tunc primum  
fuisse inditum, postquam nempe Reges  
Aegypti Israelis destructo regno, deporta-  
tisque in Orientem Hebraeis, eorum loco  
Syriorum et Aegyptiorum colonias in illud de-  
duxerunt. Aut forte ipse Isaias primum  
eam hoc nomine nuncupavit. Tobias c. 1.  
sit mentis Galilaea superioris. Alibi etiam  
tam in Veteri, quam in Novo Testamento  
Galilaea saepius memoratur, at in Novo  
frequentius adhuc quam in Veteri.

Galileos ingenio esse bediosos, audaces,  
et impravidos, qui finitivis nationibus vali-  
da Pompei manu restiterint, ait Josephus  
lib. 3. de Bell. c. 2. Adit imper Gali-  
laam et soli natura, ut quae tota fru-  
tuum ferax sit, et egregia cultura uberi-  
simam esse, vivisque alere solertes et la-  
boriosos, urbes in ea et vicis frequentissimas,  
occurrere incolis refertos, adeo ut omnium  
minimus vicus 15000 incolas exhiberet.

Galilaei nomen Jesu Christo ex Nazareth  
Galilaea urbe, ubi pueriles annos exegit,  
inditum fuisse constat. Apostoli vero,  
quod in Galilaea essent, eodem et ipsi cogno-  
mento appellati sunt, quod et in ceteros  
discipulos et fideles omnes derivatum est,  
ut colligitur ex Act. 2. 7. Galilaei quidem  
nunquam spectatae religionis viri sunt habiti,  
neque ex illis Prophetarum proditorum unquam  
Judaei arbitrabantur Joan. 7. 41. 52. Discer-  
tos à ceterorum Judaeorum diversa utebantur  
quo inditio Betrus Galilaeus agnitus est Matth. 26.

73. Haec generatim de galileis et ipsa galilaea, modo singulas ejus provincias seu Tribus expendimus.

S. I.

De Tribu Issachar.

Tribus seu Regio Issachar, de qua Jos. 19. 17. una ex fertilioribus Terra Sancta provinciis seu Campum Magnum seu Vallem Jezrael in Galilaea inferiori sita limites habuit ad Meridiem dimidiam Tribum Manasse, ad Orientem Jordanis et laevis Genezareth partem, ad Septentrionem Tribum Zabulon, et ad Occidentem Mare Mediterraneum ubi Montem Carmelum adit.

Relandus l. i. c. 28. p. 158. contendit hujus Tribus regionem non ad ipsum Mare, sed usque ad portionem Tribus Manasse borealem et Maritimam duntaxat pertigisse, nam alias, inquit, Aser non contigisset Manasse ab Austro, quod legitur Jos. 17. 10. Verum, quod jam sup. §. 2. n. ubi de Tribu Manasse nobis locum erat, annotavimus huc tempore, imo jam ipsa Josue aetate horum Tribuum limites mutatos fuisse, unde facile evenire potuit, ut Regio Issachar eo protensa fuerit, ut ad occidentem Mare Mediterraneum etiamnum attigerit: haec quoque opinio à plerisque Geographis communiter adoptata est, quam et Nos huc sequi commodum arbitravimus. In ea notatur

Jo. Jezrael seu Jezrahel Urbs primum Tribui Judae afferta Jos. 18. 55. Deinde Tribui Issachar Jos. 19. 18. celebris et Regia, necnon, ut ait S. Hieronymus Com. in Osee 1. Samaria Metropolis, prope quam sunt campi latissimi et vallis nimis vastitatis, quae plusquam ad decem milia passuum tenditur. Nempe sita erat in Campo Magno seu in Campo Jezreel, atque ut dicitur Jos. 17. 16. mediam valem possidebat, in confiniis Tribus Manasse non procul à Dothaim, et ad radices Montis Gelboë versus Occidentem, ubi fons habitavit, cujus aquae prope Bethsan in Jordanem labuntur.

Ad hanc Urbem castra sua metati fuerant Madianita et Amalceita, cum eos Gedeon seu Jerobaal fudit, Jud. 6. 33. et 7. 16. p. In hujus etiam Urbis conspectu, et prope fontem illius Juvilita castra habebant, quando Philistaei eos fugaverunt occisis Saul et ejus filius, 1. Reg. 29. et 31. 1. p. Hic etiam Achab Re-

Israël salutem habuit, iuxta quod erat in  
re Naboth Jezraelitica, quam cum <sup>neg</sup> per  
mutationem <sup>neg</sup> pecuniā ab ipso obtinere posset,  
Jezebel eius uxor curavit, ut ~~Naboth~~ ini-  
quā ~~sententia~~ sententiā tanquam blas-  
phemus lapidaretur, tūc Achab vineam  
hanc occupavit. 3. Reg. 21. 1. p. Item  
Achab prolians adversus Syros prope Ramoth  
Galaad lethale vulnus accipit et moritur  
3. Reg. 22. 34. 37. Ochozias ejus filius  
iterato adversus ~~regem~~ ~~in~~ ~~obsequio~~ ~~regem~~  
Juda Joram, qui in obsidione Ramoth  
Galaad, qua uterque iterato contra Syros  
vello, urbem hanc invenerat, accepto vulnere  
in Jezrael deportari se fecerat, ut curaretur,  
inveniens à Jehu interceptus, illicque urbem  
egressus occisus ab eo in agro Naboth Jez-  
raelitica occiditur, 4. Reg. 9. 18. p. Deinde  
Jehu urbem ingressus Jezebel Ochozias  
matrem per fenestram in plateam proci-  
pitari jussit, aspersoque ~~ejus~~ sanguine ejus  
pariete equorum ungulis conculcata est,  
carnesque illius cadaver devoraverunt, ib.  
33. p. Cives Samaria Jussu Jehu  
Septuaginta filios Achab interfecerunt, et  
eorum capita ad eum in Jezrael mittunt,  
4. Reg. 10. 6. p. Regio, qua huic urbi adja-  
cet, ipsius nomine valis Jezrael, item Cam-  
pus Endelon vocatur.

2<sup>o</sup> Sunem seu Sunam, item Sulem Urbs  
Tribui Issachar adscripta Jos. 19. 18. Sita in  
Campis magno 5. miliaribus à monte Thabor  
versus austrum, nec procul à monte Gelboi  
ad occidentem. Philistaei cum Saule  
proliantur ad hanc urbem castra habue-  
runt, dum Saul ~~huc~~ ad montem Gelboi  
sua constituerat, 1. Reg. 28. 4. Ibi, quod alibi  
memoravimus, fuit est Saulis exercitus, ipseque  
et filii sui occiderunt, ib. 31. 1. p. Abitrag  
virgo illa à Davide bene, quo ab ipsa foreve-  
tur, ducta ex hac urbe originem ducit, 3. Reg.  
1. 23. 15. et 2. 17. 21. 22. Eodem nomine in  
Scriptura vocatur mulier illa, quae Eliseum  
prophetam, quoties Sunam venisset, hospitio  
recipiebat, 4. Reg. 4. 8. p.

3<sup>o</sup> Ramoth Urbs non procul à Sunem ad  
orientem. Tribui Issachar cedit Jos. 19. 21.  
Eadem videtur esse ac Jaramoth Jos. 21. 29.  
et Ramoth 1. Par. 6. 73. fuit Urbs Levitarum  
4<sup>o</sup> Endor Urbs quamvis in Tribu Issachar  
collocata, tamen Tribui Manasse attribu-  
ta, Jos. 17. 11. 4. miliaribus à Monte  
Thabor posita meridiem versus non procul  
à Naim: ~~quis~~ ~~orientalis~~ ~~partes~~ Hic Sisaram  
à Gedeone fuisse immo videtur 8. Reg.  
82. 11. vid. Judic. 4. 6. p. Endor sedes

4<sup>o</sup> seu Casaloth live Cesleth Thabor  
Urbs ad pedem ~~montis~~ hujus montis  
collocata, de qua Jos. 19. 12. 18.

5<sup>o</sup> ad Cives Ramoth Jona de prada sua  
mifise dicitur David. 2. Reg. 30. 27.

Pythoniſſa fuit, quam Saul ante primum gel-  
boe conſultit, 1. Reg. 28. 13.

5<sup>o</sup> Naim Urbs ſita in confinibus Tribus Za-  
bulon duobus miliaribus à monte Thabor prop-  
ter ad meridiem prop-ter non procul ab En-  
dor, Ibi Chriſtus vidua filium, qui ad tu-  
mulum efferebatur, ad vitam revocavit, Luc  
7. 12. p. Torem Cison inter Thabor et Na-  
im fluit ad Jordanem pergens.

6<sup>o</sup> Aphec Urbs, in valle Jezrael  
ſita non procul à Jezrael et ad idius Septentrio-  
nem, ubi primum caſtra metati ſunt Philis-  
tai, cum Saul, ejusque exercitus viciniam  
Jezrael, et montes gelboe occupabant, 1.  
Reg. 29. 1. p.

§. II.

### De Tribu Zabulon

Tribus ſeu regioni Zabulon communiter  
hi designantur termini, ſcilicet ad Meridiem  
Tribus Iſſachar, ad Orientem Mare Tiberia-  
dis, ad Septentrionem Tribus Aſer et Nephtali,  
et ad occidentem Mare Mediterra-  
neum.

Hic demum obmunitat Relan-  
dus lib. 1. c. 28. p. 159. ubi, non putarem, in-  
quit, hanc Tribum Zabulon: usque ad Ma-  
re extenſam ob illa, quae leguntur Jos. 19.  
10. et 19. 26. ad Orientem fuit Mare gon-  
nerareth et pars Jordanis Matth. 4. 13. ad  
boream Nephtali Jos. 19. 34. ad austrum  
Iſſachar. Thabor erat in confinibus Jos. 19.  
12. 22. Haec Relandus. Verum, quod

alibi jam diximus, non iidem ſemper fue-  
re ſingularum Tribuum limites, quos ipſe  
initio Joſue aſignavit Joſue, imò ipſo  
adhuc vivente quidam id eorum mutati  
ſuiſſe videntur: præterea limites hi, qui  
aſſignat Joſue, tanta involuntur obſcu-  
ritate præſertim quia gloria, quae velut Tri-  
buum terminos recenset, vel nunquam  
amplius extant vel nomen mutarunt,  
ut ex iis certum quid pro ſtatuendis ſita-  
rum Tribuum limitibus erui haud poſſit.

Certe gen. 49. 13. Jacob prædicit Zabu-  
lon in littore maris habitaturum, et in ſta-  
tione navium portaturum usque Sido-  
nem, proinde illius terminus occidentalis  
Mare Mediterraneum haud improbe aſſigna-  
tur. Et quæſivis Matth. 4. 13. dicitur  
Capharnaum eſſe in finibus Zabulon et  
Nephtali, non tamen inde ſequi videtur

Tribum Zabulon eorum terminos attigiffe  
boream præter Mare Tiberiadis  
etiam attigiffe Jordanem. Denique  
Jos. 19. 26. et 27. dicitur Zabulon præter  
ad mare biberis præter Jordanem dicitur illi  
terminos ad mare, Zabulon, præter  
inde dicitur præter Jordanem

7 pleraque

equidem dicitur Jos. 19. 34. Zabulon esse  
ad meridiem Nephthali, at id non obest,  
quin etiam sit quoque ad meridiem Aser.  
Hic recenseri merentur loca sequen-  
tia.

1<sup>o</sup> Savid seu Sared ad Torrentem  
Cison Sita<sup>Urbis</sup> versus mare mediterrane-  
um Jos. 19. 10. dicitur, quod Tribus  
Zabulon limites usque Savid proten-  
dantur, indeque versus orientem ad fi-  
nes Ceseteth-Thabor vergant. forte hae  
fines isti ad Mare Tiberiadis usque porrigi  
intelliguntur, quod Tribus Zabulon  
terminus est.

2<sup>o</sup> Nazareth urbs exigua in finibus  
Tribus Machar versus orientem. in latere seu radice  
montis ubi ad quem iudaeus Endelon campus  
desinit, 3000 passuum a Ierusalyma, 7. q<sup>a</sup> Mari medi-  
terraneo versus orientem, et 2. a monte  
Thabor ad occidentem posita. Undique  
montibus cingitur, qui tamen arva  
habent frugifera, necnon pulchris ar-  
boribus et plantis variisque salubribus  
herbis luxuriantur, unde nomen Naza-  
reth non incongrue quidam Interpretes  
florem et succulentum seu germen ver-  
tunt, atque hanc urbem et Christum Ser-  
vatorem nostrum, qui in ea conceptus  
est et educatus, Isaiam intellexisse ajunt  
c. 11. i. ubi ait: Egredietur virga de radice  
Jesse id est in familia David: et flos  
de radice ejus ascendet.

Urbis Nazareth in Veteri Testamento  
nulla fit mentio, vel quia prioribus tempo-  
ribus obscura admodum fuit, vel quia  
forte nomen mutavit; at in Novo tan-  
to magis celebratur. In ea enim Christus  
homo Deus carnem induit, Luc. 1. 31. p.  
atque pluribus annis eam incoluit, ac Josepho  
et Mariae matris sua subditus vixit Luc. 2. 53.  
atque ea eadem Nazarai nomen accepit.  
postquam predicare coepit, interdum in  
ejus Synagoga concionatus est, Luc. 4. 18. p.  
cum autem a suis popularibus, generis ipsius  
ignobilitatem, ut qui fabri filius diceretur,  
dedignantibus, minime ei fides praes-  
taretur, prodigia ibi paucissima patravit,  
Matth. 13. 54. p. Cumque eos increduli-  
tatis argueret, irati eum in montem, ad quem  
Civitas erat aedificata, supercilium duxerunt,  
ut inde eum praecipitem agerent, Luc. 4. 23. p.  
Inde alio transiit, ultimum  
vite suae annis in Urbe Capharnaum habita-  
vit, Matth. 4. 13.

Modo Nazareth non nisi vilis vicus est,  
quem incolunt Arabes. 5. h. Minores de  
observantia ibi conventum habent et Eule-  
siam eo loco, ut ajunt, in quo Domus B. V. Ma-  
riae fuit, positam.

q inter et Nazareth.

3<sup>o</sup> Casaloth seu Ceseleth - Thabor, Jos.  
19. 12. 18. Urbs ad pedem montis Thabor ver-  
sus orientem posita. pro uno terminorum

Tribui Zabulon à Josue assignata, ib. 18.  
4<sup>o</sup> Tiberias Urbs celebris sita ad litus seu  
ripam occidentalem lacus Genesareth seu Ma-  
ris Galilaeae, quod ab ipsa etiam Mare Tiberia-  
dis dicitur 12. circiter miliaribus à Bethsaida  
et 18. à Capharnaum versus meridiem.

Ab Herode Agrippa condita dicitur an. Chr.  
17. atque in honorem Tiberii Imperatoris  
ipsius nomine Tiberias dicta. Non pro-  
cul ab ipsa versus austrum in loco Emaus dicitur  
fuisse condantia ex aquarum balnea.

Communis post Eusebium et S. Hieronymum  
fuit opinio hanc urbem non relictam ab Herode  
constructam fuisse sed restauratam. Inventum  
veterisque idius nomen esse Ceneseth seu Ge-  
nesareth. at id admodum incertum est

inde colligi videtur, quod Urbs Ceneseth  
ta fuerit in Tribu Nephthali Jos. 19. 35. Tri-  
bus autem haec ad austrum ultra Capharnaum  
potenta non fuerit, Capharnaum enim  
sita fuit in confiniis Zabulon et Nephthali  
Matth. 4. 13. cum igitur Tiberias in

Tribu Zabulon posita longius ad austrum  
à Capharnaum remota fuerit, Ceneseth  
autem Urbs fuerit ultra Capharnaum ad  
Boream colorata, certe non potuit esse  
eandem ac Tiberias. De hac Urbe in  
Novo Testamento non fit mentio nisi  
occasione Maris, quod ab idius nomine  
Mare Tiberiadis dicitur, Joan. 6. 1. 23. et  
21. 1.

5<sup>o</sup> Bethsaida ex vico Urbs sita creditur  
ad ripam Maris Genesareth in confi-  
niis Tribus Nephthali non procul à Ca-  
pharnaum. At D. Calmet eam  
ultra Jordanem ~~est~~ prope Jordanis  
ostia ubi in idius Mare influit collocat  
fultus auctoritate Josephi, qui Ant. 6. 11.  
13. et de Belo 6. 2. 13. eam trans Jordanem  
in regione Gaulanitica ponit, atque à  
Philippo Herodis Antipae fratre Iturae  
Traconitidis legionis Tetrarcha resta-  
ratam ornatum et auctam, necnon  
antiquato ejus veteri nomine Juliam  
seu Juliadum appellatam memorat.

Verum non in Traconitide aut Itu-  
rea sed in Galilaea ad Mare Genesae-  
reth, proinde ad idius occidentale litus  
Bethsaidam sitam fuisse testantur  
Evangelista Marcus 6. 45. et 8. 22. Jo-  
ann. 12. 21.

Equidem non ignoramus  
quorundam tueri partem Gaulanitidis et  
am Galilaam dictam fuisse, attamen  
qua hanc in rem proferunt argumenta  
non sunt omnino secretoria. Certe  
Novi Testamenti Scriptores Evangelisti

7 Tribus Nephthali

universam Galilaeam cis Jordanem colorare videntur: Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quae est contra Galilaeam, inquit S. Lucas c. 8. v. 26. Haec supposito Jo-

sephus, quem eruditi interdum oritantiis arguunt, commode cum Evangelistis nostris conciliari posse videtur, si bina ejusdem nominis urbes statuatur, quarum una cis Jordanem, altera vero trans Jordanem in Gaulanitide sita fuerit: De illa sermonem esse apud Evangelistas, hanc vero intellexisse Josephum, eamque ipsam esse, quam Philippus Tetrarcha restauratam, ornatum, et autam, antiquato ejus veteri nomine, Juliadem numpavit. Neque

etiam absurdum videtur, binas admittere hujus nominis urbes, quarum una cis-altera trans Jordanem seu Mare Tiberiadis sita fuerit, cum enim ~~Bethsaida~~ nomen Bethsaida ex hebraeo Beth quod domum, et tsaida quod verationem seu piscationem significat, compositum sit, quid obest, quin nomen hoc pluribus ad mare positis conveniat locis? Denique cum Evangelista Tiberiadis, quod etiam vocens nomen fuit, meminissent, Juliadis vero nunquam, quamvis tamen antequam

Christus predicandi munus exorsus esset, Philippus Tetrarcha Iturae p. jam fuerit, Luc. 3. i. nomenque Bethsaida in Juliadem mutavit, omnino verisimile est, quod ubi apud Evangelistas nomen Bethsaida occurrit, urbs cis-jordanica intelligi debeat: id manifestè colligitur, quod Luc. 6. i. p. Christus post

scollatum Joannem Baptistam à patria sua, quae cis Jordanem erat, exiens navi rectus trans mare Tiberiadis in desertum locum ~~loperis~~ cum Discipulis suis secesserit, Matth. 14. 13. Marc. 6. 32. quos postea regressi atque navi ascensam transfretum ad Bethsaidam illum procedere iussit, Marc. 6. 45. Joan. 6. 17. Unde quando Luc. 9. 10. Desertus

hic locus dicitur, quod sit Bethsaida, sensus non est, quod prope Bethsaidam fuerit, sed à regione illius trans Mare duntaxat.

Ad hanc urbem loape divertit Jesus, ubi etiam à deserto loco, ad quem se trans mare receperat, regressus eorum curavit, Marc. 8. 22. p. Ibi etiam quamplurima alia miracula edidit, quibus utat sermonibus suis nihil permoti incola tandem aeternum ea ipsis imitantem audierunt, Luc. 10. 13.

Bethsaida Apostolorum Petri Andreae et Philippi patria fuit. Joan. 1. 44. et 12. 21.

6. Sephoris urbs celebris et Galilaeae metropolis, dein Dioscasarea appellata, 18. vel 10. duntaxat milliariis à Tiberiade ad occidentem posita non procul à Thabor et à magno Campo. De ea in Sava Scrip-

7 Joan. 6. i.

4 Matth. 11. 21.

q illius

tura nulla fit mentis; cum tamen recensere  
placuit, quoniam vobis amplissima pars ac vobis  
in Palestina mediterranea sita, et post con-  
cepam juniori Agrippa Galilaeae Metropoli  
constituta fuit. optima quoque totius regionis  
fuit habita est.

7<sup>o</sup> Geth-opher sive Geth-Epher, vel Geth  
vobis inter Civitates Tribus Zabulon recensita  
Jos. 19. 13. Ejus situm 2. miliaribus à Sephorim  
ad meridiem montem Thabor versus statuit  
S. Hieronymus. fuit patria Jona Propheta  
4. Reg. 14. 15.

8<sup>o</sup> Cana Galilaeae. Vobis Sephorim inter et Nazareth  
6. Miliaribus à Sephorim ad occidentem  
et 4. à Nazareth ad Euro-Aquilonem vulgo  
locata. Primo Christi miraculo, ubi aqua  
in vinum mutavit, celebris, Joan. 11. 1. 2. p.

9<sup>o</sup> Jacanam sive Jaconam Vobis Tribus Za-  
bulon assignata Jos. 19. 11. et Levitis ex fa-  
milia Merari attributa ib. 21. 34. Ea-  
dem est ac Jechanan Carmeli, sic dic-  
ta, quod haud procul à Carmelo distat  
ac fortè aetate Josue ei pro aliis vobis  
proxima fuerit, cujus Regem Josue  
interfecit, Jos. 12. 22.

q non procul à monte Carme-  
lo ad Septentrionem.

10<sup>o</sup> Zabulon Vobis sita in confinis Tribus  
Aser, Jos. 19. 27. q ~~procul à monte Carmelo~~  
Abialoni Israelis Judex eam patriam habuit  
ac in illa sepultus est, Jud. 12. 12. In-  
ter vobes Tribus Aser numerata fuisse vide-  
tur Jos. 19. 27.

§. III.

De Tribu Aser.

In designandis finibus Tribus Aser non satis  
convenit inter Scriptores. Relandus ex Jos. 17. 7.  
10. contendit eam ad austrum habuisse Tribum  
Manasse, ad occidentem Mare magnum, ad  
Boream fines terrae Israeliticae, et ad orientem  
Tribus Zabulon et Nephthali ex Jos. 19. 34.

Calmet vero hos eadem terminos assignat:  
ad occidentem Phoeniciam, ad septentrionem  
Libanum, ad meridiem Carmelum et Tri-  
bum Issachar, et ad orientem Tribus Za-  
bulon et Nephthali; additque hanc Tribum  
nunquam eum regionis tractum sibi attri-  
butum totum possedisse, ut qui ultra Li-  
banum ad Syriae et Phoeniciae portionem  
perrectus fuerit, hujusque rei causam fuisse  
sive hominum avaritiam et torporem, sive  
crimina, sive haec omnia simul.

Cum autem legamus Jos. 19. 28 p. Tribus  
haec pro termino assignari Sidonem, Ty-  
nam, et Achzibum, quae vo-  
bes Maritima fuerunt, merito arbitra-  
mur eam versus occidentem mari con-  
terminam fuisse. Nec tamen absum-  
mus quin Jona aetate ~~ex~~ ad latus suum ori-

4 ei fuerint

entale exiguum terra spatium seu linguam, quae nos alibi Tribus Zabulon et Issachar adscripsimus, possederit usque ad Tribum Manasse, sique quantum ad hanc portionem amba Tribus Zabulon et Issachar fuisse orientales, quae tamen postmodum hisce Tribus ceperit.

Quidquid ea de re sit Nos hic eos sequimur, qui huic Tribui hos assignant limites, scilicet ad Meridiem Tribum Zabulon, ad Orientem Tribum Nephtali, ad Septentrionem Montes Libani, et ad occidentem Mare Magnum.

Regio haec solum habebat omnium maxime pingue; praecipueque, qui eam perfleunt, fluvii, sunt Belus seu Balanus, qui prope Stolemaidem, et Eleuterus, qui Tyrum et Sareptam inter in Mare influunt. In ea notari merentur sequentia loca

1<sup>o</sup> Stolemaidis Urbs maritima ad Belum sita, cujus vetus nomen hebraicum Acco seu Acco fuit Jud. i. 31. Anna Urbs, quae Jos. 19. 29. Tribui Aser assignatur, alio ignota, forte eadem est ac Acco, cujus nomen Annamensium invidia corruptum fuerit. Unde Stolemaidis dicta fuerit incertum est.

Veteres ejus incolas Tribus Aser, cui ipsa obtigerat, non deleuit, sed quietos et sub Chananaeorum seu Phoenicum ditione reliquit, Jud. i. 31. Sub nomine Stolemaidis ambo Machabeorum libri illius frequenter meminere, ut 1. Mach. capitibus 5. 10. 11. 12. 13. 2. Mach. c. 12. item act. Apost. c. 21. v. 7.

2<sup>o</sup> Cabul Jos. 19. 29. sive Chabul 3. Reg. 9. 13. Urbs non procul à Stolemaide ad meridiem Tyri posita. Ab hac Urbe Regem Tyri eas Urbes, quas pro exhibitis ad Templi constructionem subsidis à Salomone acceperat, Terram Chabul appellasse plerique autumant.

3<sup>o</sup> Anaph seu Stechapho Urbs cujus Regem Josue profligavit Jos. 12. 25. et quam Tribus Aser adscripsit c. 19. v. 29. Ad Mare Mediterraneum sita fuit Tyrum inter et Stolemaidem trium viciter horarum spatios itinere ab hac distita.

4<sup>o</sup> Tyrus Urbs Phoenices florentissima Iustitiae Zor seu Tzor, dicitur, Petra, Tribui Aser assignata Jos. 19. 29. ubi et ciuitas unitissima vocatur. Non tamen legimus hujus Tribus viros illius possessionem unquam adeptos fuisse, aut Chananaeos ea ca populasse. Sane Davidis et Salomonis aetate proprium Regem habuit, 2. Reg. 9. 11. 3. Reg. 5. 1. 7. 13. 9. 11. 12. 1. Par. 14. 1. 2. Par. 2. 3. alii

De ea tunc in Veteri tunc in Novo Testamento frequens est memoria. Sunt qui contendunt hanc urbem primum post aetatem Josue caelitatem fuisse necnon urbem Mikgar Dor, quam vulgata reddit ~~Civitatem~~ Civitatem munitissimam Tyrum aliam esse à Tyro de qua num loquimur, et qua Isai. 23. 12. Sidonis filia dicitur Colonia numpatur, unde videtur esse Sidon recentior. Josephus ~~et~~ etiam tradit Tyrum nominari 240. ante Templum Salomonis conditam fuisse, id est 200. post Josue annis. Et Homerus solius Sidonis, nunquam vero Tyri meminit.

q. ant. lib. 9. c. 9.

Ut cum certum sit hoc eodem nomine duas venire urbes, quarum una Graecis Palatyrus Latinis Tyris antiqua, altera simpliciter Tyris dicitur, illaque in continenti ad litus Maris posita erat, altera vero in Insula cuius quo 30 stadiorum, ut Strabo memorat, vel 700. passuum, ut ait Plinius l. 5. c. 19. inter duas intervallo à continenti distincta, dicendum de Tyro antiqua sermonem esse apud Josue, in scriptura in libris Regum et Paralipomenon loc. cit. quod velint aliqui Ty alteram Tyrum necdum relicta Salomonis aetate conditam fuisse: contra quam tamen contendit Josephus: et hanc ab Isai Sidonis filiam appellari. Josephus l. 1. c. 8. cont. Appian. et Dio et Menandro Ephesio Phoenices, historia scriptoribus refert Hiram Salomonis amicum aggere in Mari constructo urbem et Templum Herculi unicum in tota insula junxisse. et Plinius it. loc. eam opera Alexandri Magni, dum eam obsideret, continenti junctam fuisse ait.

4 forte

Tyri excidium prophetae praedixerunt Isaias c. 23. v. 1. Jeremias c. 27. 3. et 47. 4. Ezechiel c. 26. 2. p. 27. 2. p. 28. 2. 11. 29. 18. Joel c. 3. 4. Apoc. c. 1. 9. 10. Zacharias c. 9. 2. p. primum quidem à Salmanasare obsessa fuit et devastata; deinde à Nabuchodonosor, quam deversionem fuisse describit Ezechiel loc. cit. Denique ab Alexandro magno. Disceptant conditi an hae repetita et a Sanctis prophetis praenuntiatae obsidiones, et vastationes, de utraque urbe sint intelligenda an vero de una tantum. Parte utramque excisam fuisse comperimus habemus, novamque, quamvis saepius oppugnata tamen semper restauratam fuisse ac caput retulisse, proinde de ea intelligendum esse quod dicit Isaias c. 23. v. 15. 17. iam scilicet in oblivione septuaginta annis futuram, ac post eos demum restaurandam fore: veterem vero nunquam amplius fuisse restitutam, ejus nominis quaedam remanserunt vestigia, ut aquaeductum à continenti in Insulam aquas deducantium rudera; ac de illi potissimum locutus fuisse videtur Ezechiel c. 26. v. 21. ubi haec idam adloquitur: ~~Et~~

7 Tyri

nihilum te redigam et non eris, et requisita non  
invenieris ultra in sempiternum. et c. 24. v. 36.  
ad nihilum deducta es, et non eris neque in per-  
petuum.

Apostolorum In libris Machabaeorum fit  
etiam Tyri mentio, ut 1. Mach. 5. 15. et 11. 59.  
Item 2. Mach. 4. 18. 32. 44. Item in Novo  
Testamento Matth. 11. 21. 22. et 15. 21. Mar.  
3. 8. et 7. 24. 31. Luc. 6. 17. et 10. 13. 14.

Apostolorum etate Tyrum ad Christianorum  
Sera transivisse, atque in ea multos fuisse  
fideles colligitur ex Act. c. 21. v. 3. 7.

5<sup>o</sup> Sarepta urbs Sidoniorum in Phoenicia  
inter Tyrum et Sidonem 9. miliaribus à Ma-  
ri 20. à Tyro et 10. à Sidone. Elias Prophe-  
ta, cum famem regnum Israel die venisset,  
ad hanc urbem veniens in domo pauperis viduae  
divertit, cuius animum multiplicavit, ut  
toto illo triennio, quo famem duravit, nullam  
populi sit penuriam, illius quoque filium mor-  
tuum ad vitam revocavit, 3. Reg. 17. 9. p. et 18. 1.

6<sup>o</sup> Maara Sidoniorum. Hoc nomine alii  
urbem, alii specum, pratum, sive regionem  
Sidoniorum intelligunt. Sarepta inter Sid-  
onem et Sareptam hinc ad Euro-aquilo-  
nem. Regionem intelligisse videtur Josue  
c. 13. 4. Maara hebraice sonat cavernam.

7<sup>o</sup> Sidon urbs vetustissima simul et floren-  
tissima, hodie Zaida nuncupata, à Sidone filio  
Chanaan natu majori condita, prout alibi jam  
advertimus. Sita est ad Mare Mediterraneum  
in amano agro 200. Stadiis seu 25. miliari-  
bus Romanis à Tyro ad Septentrionem, sive  
itinere à Baneade seu Dan, ubi fontes Jor-  
danis, ad occidentem. Portu commodis in-  
struita est, Imporiumque fuit celeberrimum.

Tribui Aser adscribitur Jos. 19. 28. ubi Sidon  
magna vocatur, unde nata quorundam suspici-  
o, duas fuisse ea etate Sidones, quarum una  
Magna altera parva dicta fuerit, quae seu  
minor, cuius tamen apud veteres scriptores  
et geographos altum silentium, adeoque  
credendum, ob propriam suam distantiam ex-  
cubentiam et sine ullo ad aliam minorem  
respectu 7. Jud. 1. 31. etiam in sorte Tribus  
Aser recensetur; nunquam tamen factum  
est, ut ea huius Tribus viri potiverentur.

Clarissima Sidoniorum Numina fuisse Baal  
et Astarte, seu Sol et Luna, item Herulos.  
Phoenicum seu Sidoniorum cultus saepe in-  
ter Hebraeos inchoavit, potissimum post ductam  
ab Achabo Rege Israelis Jezebel filiam  
Etbaalis Regis Sidoniorum 3. Reg. 16. 31.

De hac Urbe in utroque Testamento fre-  
quentissime loquitur Scriptura, ut Gen. 10.  
19. et 49. 13. Jos. 11. 8. et 19. 28. Jud. 1. 31.

q sic à Jone nuncupatam  
fuisse

et 10.6. item 18.7.28. 2. Reg. 24.6. Isai. 23.  
2.4.12. Jer. 25.22. et 27.3. item 47.9. Isai.  
Ezech. 27.8. et 28.21.22. Jool 3.4. Zachar.  
9.2. 1. Mach. 9.15. Matth. ii. 21.22. et  
15.21. Mar. 3.8. et 7.24.31. Luc. 6.17. et  
10.13.14. Act. 27.3.

q Rohob Urbs Tribui Aser aperta  
Jos. 19.28. et Levitis de familia  
 Gerson ad habitandum tradita  
ib. c. 21.31. In via seu introitu  
 Emath sita erat, Num. 13.22. et  
2. Reg. 10.6.8. Civitas Laïs seu  
 Dan in regione Rohob collocata  
 fuit, Jud. 18.28. ab Hebraeis  
Rochob nuncupatur.

§. IV.  
 De Tribu Nephthali.

Tribus Nephthali regis frumentum, olei, et  
 pammorum dives limitas habuit ad ortum  
 Jordanem, ad austrum Mare Tiberiadis  
 et Tribum Zabulon, ad occiduum Tribum  
 Aser, et ad Aquilonem Montes Libani.  
Jos. 19.32. p. Nephthalitis adscripta fuit,  
 hique, ubi illius adire possessionem,  
 non omnes Canaanos expulerunt aut dele-  
 verunt, sed vestigales duntaxat sibi fece-  
 runt, Jud. 1.33. cumque pro ceteris Tribu-  
 bus maxime Septentrionales essent, hinc  
 inter primos fuere, quos invasit Rex Syria  
 et captivos abduxit, 4. Reg. 25.29.

Isaias c. 9. v. i. praedicit ipsos visuros lucem  
 Christi, et iis annumerandos fore, qui pro-  
 ves Evangelii lumine illustrarentur. Et  
 profecto Christus Dominus frequentius et diu-  
 tius quam alibi, in Galilea, et potissimum  
 in Tribu Nephthali praedicavit, Matth. 4.13.  
15. hic notari merentur sequentes  
 Urbes

1) Emath Urbs ad radices Montis Libani,  
 sita in confinis Provinciae Damasci. Veri-  
 simile est eam ab Emath seu Amath, quem  
 vulgata nostra Gen. 10.13. Amathum  
 nominat, fundatam fuisse, ejusque no-  
 men asumpsisse. Jos. 13. v. 5. Terminis Ter-  
 ra promissa a Deo designatis ad Aquilonem  
 designatis recensatur. Jb. 19.35. Tribui  
 Nephthali tribuitur, qua tamen ibidem  
 fuisse potitam Scriptura non meminit, pro-  
 ut colligitur ex Judic. 3.3.

q in Scriptura sacra

Emath caput fuit ejusdem nominis Regni,  
 de quo non solum ac de ea frequens occurrit  
 sermo: ut Num. 13.22. ubi a Moyse ad  
 explorandam Terram promissam missi a  
 Deserto Sin usque Rohob intrantibus  
Emath, id est, usque ad confinia regionis  
Emath, penetrarunt, et C. 34. v. 8. Ter-  
 minus Septentrionalis ejusdem terrae pro-  
 missae Emath a Moyse designatur, Jos.  
13. v. 5. ut primus annotavimus, inter  
 fines illius a Deo assignatos numeratur:  
Donac ingradivis Emath. Jud. 3.3. inter  
 populos, qui, sic disponente Deo, ab Isaac  
 etis delicti haud fuerunt, recensentur

illi, qui in monte Libano habitabant... usque ad introitum Emath. 2. Reg. 8. 9. Thon Rex Emath amicitiam Davidis expetit et fovet. 1. Bar. 13. 5. David congregat unum

\* Vid. Calmet in comment. In Jome, et Diction. v. Nilus 4 et 2. Bar. 7. 8.

tum Israel a Sichor<sup>in Aegypti</sup>, est, a Nilo Aegypti flumine, usque dum ingrediaris Emath, ut ad daret Aram Dei de Carathiarum. 3. Reg. 8. 65. 9. Omnis Is-

rael, multitudo magna ab introitu Emath usque ad rivum Aegypti cum Salomone festivitatem celebrat. 2. Bar. 8. 3. 4. Salomon urbem

Emath obedit et obtinuit, ac in ejus regione munitissimas civitates edificavit. Post-

modum ab Assyriis occupata fuit, quibus Jerobram II. Rex Israel eam cepit, ac terminos Israel ab introitu Emath usque ad Mare Solitudinis seu mortuum restituit, ~~et ad mare~~

~~et ad mare~~ Denique labarente Israelis Regno iterum ab Assyriis occupata fuit; nam 4. Reg. 17. 34. Salmanasar Rex Assyriae translatis

Israelitis in Assyriam, pro illis inter alios populos etiam eos, qui de Emath fuerunt, in civitatibus Samaria collocavit, qui sibi

Deum fabricaverunt Arima, id est, Hiram Silvestrem, ibid. v. 30. et c. 18. 34. Item Regis Emath rebus ab Assyriis jam longe prius

deicti fit mentio 16. c. 19. 13. Alias etiam civitatis usque ac regionis Emath saepius ~~meminerunt~~ meminerunt Prophetae

ut Isaias c. 10. 9. c. 11. 11. c. 36. 19. et 37. 13. Jerem. c. 39. 5. c. 49. 23. et 52. 9. 27. Ezech. c. 47. 16. 17. et 20. Item c. 48. 1. Amos c. 6. 2. 15.

et Zachar. c. 9. 2. Quoad Introitus Emath, cujus in adductis S. Scripturae locis fit mentio, via fuit à Chanaanitide in Syriam per vallem Libanum inter et Antilibanum jacentem duclens.

29. Rebla seu Reblata Urbs in Regione Emath posita, sed que S. S. incertum. Num. 34. 11. ubi fines Septentrionales Terra promissa constituantur illius fit mentio. In amoenissimo loco collocata gratissimam Regibus Babylonia sedem praebebat. Pharas Nebuchadonosor cepit et delavit. Isaias c. 46. v. 1. 2. Isaias c. 10. v. 9. loquitur de Carhamise, quae dicitur, Teglath-Phalasarum, eam, fatis Aegyptiis, cepisse. Verisimile est Carhamisem eandem esse ac Cerisium, seu Circium seu vel Circium, quae in angulo, quem Chabrosus et Euphrates in sua conjunctio-

ne efficiunt, atque hodieum Alehaba vocatur, et haec est opinio Benjaminii Tuldani Itiner. p. 82. Grotii in Bar. c. 46. v. 2. et Berharti Chalaz. 4. 25.

Joachim, regis exautoravit. Cum Nabuchodonosor Rex Babyloniae in ea urbe subsistens, hujus obsidionis eventum operiebatur, 4. Reg. 25. 6. et Jerem. 29. 5. et 52. 9. Regem autem Sede-

ciam, post captam Hierosolimam eo cum ceteris captivum ductum, primo cordis filiorum spectatorem esse coegit, deinde ipsi oculos eruit, denique Principes ejus etiam trucidavit, ibid. v. 18. 19. 20. 21.

4. Reg. c. 19. 13. Alias etiam civitatis usque ac regionis Emath saepius ~~meminerunt~~ meminerunt Prophetae ut Isaias c. 10. 9. c. 11. 11. c. 36. 19. et 37. 13. Jerem. c. 39. 5. c. 49. 23. et 52. 9. 27. Ezech. c. 47. 16. 17. et 20. Item c. 48. 1. Amos c. 6. 2. 15. et Zachar. c. 9. 2.

Quoad Introitus Emath, cujus in adductis S. Scripturae locis fit mentio, via fuit à Chanaanitide in Syriam per vallem Libanum inter et Antilibanum jacentem duclens.

29. Rebla seu Reblata Urbs in Regione Emath posita, sed que S. S. incertum. Num. 34. 11. ubi fines Septentrionales Terra promissa constituantur illius fit mentio. In amoenissimo loco collocata gratissimam Regibus Babylonia sedem praebebat. Pharas Nebuchadonosor cepit et delavit. Isaias c. 46. v. 1. 2. Isaias c. 10. v. 9. loquitur de Carhamise, quae dicitur, Teglath-Phalasarum, eam, fatis Aegyptiis, cepisse. Verisimile est Carhamisem eandem esse ac Cerisium, seu Circium seu vel Circium, quae in angulo, quem Chabrosus et Euphrates in sua conjunctio-

ne efficiunt, atque hodieum Alehaba vocatur, et haec est opinio Benjaminii Tuldani Itiner. p. 82. Grotii in Bar. c. 46. v. 2. et Berharti Chalaz. 4. 25.

Joachim, regis exautoravit. Cum Nabuchodonosor Rex Babyloniae in ea urbe subsistens, hujus obsidionis eventum operiebatur, 4. Reg. 25. 6. et Jerem. 29. 5. et 52. 9. Regem autem Sede-

ciam, post captam Hierosolimam eo cum ceteris captivum ductum, primo cordis filiorum spectatorem esse coegit, deinde ipsi oculos eruit, denique Principes ejus etiam trucidavit, ibid. v. 18. 19. 20. 21.

Coramis, Carchemis et Carenis urbs

Asia ad Euphratem non procul a campo Magido. Eam Nebus Rex Aegypti Assyriae Regem cepit, in eaque praesidium reliquit, quod quarto Regis Joachim anno Nabuchadonosor cepit et delavit. Isaias c. 46. v. 1. 2. Isaias c. 10. v. 9. loquitur de Carhamise, quae dicitur, Teglath-Phalasarum, eam, fatis Aegyptiis, cepisse. Verisimile est Carhamisem eandem esse ac Cerisium, seu Circium seu vel Circium, quae in angulo, quem Chabrosus et Euphrates in sua conjunctio-

ne efficiunt, atque hodieum Alehaba vocatur, et haec est opinio Benjaminii Tuldani Itiner. p. 82. Grotii in Bar. c. 46. v. 2. et Berharti Chalaz. 4. 25.

Joachim, regis exautoravit. Cum Nabuchodonosor Rex Babyloniae in ea urbe subsistens, hujus obsidionis eventum operiebatur, 4. Reg. 25. 6. et Jerem. 29. 5. et 52. 9. Regem autem Sede-

ciam, post captam Hierosolimam eo cum ceteris captivum ductum, primo cordis filiorum spectatorem esse coegit, deinde ipsi oculos eruit, denique Principes ejus etiam trucidavit, ibid. v. 18. 19. 20. 21.

Quoad Introitus Emath, cujus in adductis S. Scripturae locis fit mentio, via fuit à Chanaanitide in Syriam per vallem Libanum inter et Antilibanum jacentem duclens.

29. Rebla seu Reblata Urbs in Regione Emath posita, sed que S. S. incertum. Num. 34. 11. ubi fines Septentrionales Terra promissa constituantur illius fit mentio. In amoenissimo loco collocata gratissimam Regibus Babylonia sedem praebebat. Pharas Nebuchadonosor cepit et delavit. Isaias c. 46. v. 1. 2. Isaias c. 10. v. 9. loquitur de Carhamise, quae dicitur, Teglath-Phalasarum, eam, fatis Aegyptiis, cepisse. Verisimile est Carhamisem eandem esse ac Cerisium, seu Circium seu vel Circium, quae in angulo, quem Chabrosus et Euphrates in sua conjunctio-

ne efficiunt, atque hodieum Alehaba vocatur, et haec est opinio Benjaminii Tuldani Itiner. p. 82. Grotii in Bar. c. 46. v. 2. et Berharti Chalaz. 4. 25.

Joachim, regis exautoravit. Cum Nabuchodonosor Rex Babyloniae in ea urbe subsistens, hujus obsidionis eventum operiebatur, 4. Reg. 25. 6. et Jerem. 29. 5. et 52. 9. Regem autem Sede-

ciam, post captam Hierosolimam eo cum ceteris captivum ductum, primo cordis filiorum spectatorem esse coegit, deinde ipsi oculos eruit, denique Principes ejus etiam trucidavit, ibid. v. 18. 19. 20. 21.

3<sup>o</sup> Sabarim Ubs limes Septentrionalis Terra  
promissae. Tam Ezechiel c. 47. 16. inter fi-  
nes Emath et Damasci constituit.

4<sup>o</sup> Dan seu Lais in Tribu Nephtali Sita  
sed ad Tribum Dan pertinens, qua loquens in  
Scriptura fines seu extremitates ditioris Ibrae-  
liticae versus Septentrionem designantur p.  
vid. quae de ea diximus supra Cap. 1. §. 3.

5<sup>o</sup> Cades Ubs Tribu Nephtali tradita Jos. 19. 37  
Civitas refugii constituitur et Levitis ex fami-  
lia Gerson traditur ib. 20. 7. et 21. 32. Patria  
fuit Barac, qui una cum Deborah Prophe-  
tice Sisaram Principem militiae Regis Jabin  
devicit, Jud. 4. 5. Sub Chace Rege Israel  
Theglathphalassar Rex Assyriae eam occupa-  
vit, ~~et~~ et universam Terram Nephtali,  
et idius incolas transtulit in Assyrios, 4. Reg. 15.  
29. Eusebius et S. Hieronymus eam 20. mil-  
liaribus à Tyro prope Pancadem collocant.

Dicta est Cades Nephtali ad distinctionem  
aliorum ejusdem nominis Urbium in aliis Tri-  
bus collocatarum. Dominus Calmet q.

6<sup>o</sup> Enan. De hac Ube sic eloquitur Is-  
met: forte eadem est quae Enna sive Inna  
Propheta Ezechiel c. 48. 1. <sup>de Enna</sup> et prius versu  
c. 47. 17. De Enon velut de limite notissime  
ore Septentrionalis Terrae promissionis loqui-  
tur. Apud Moysen haec verba occurrunt  
Num. 34. 9. Istantque confinia: Terra pro-  
missionis: usque ad Zephrona, et Villam  
Enan, hi erunt termini in parte Aquilo-  
nis.

~~6<sup>o</sup> Enon Ubs. Apud Josue non fit mentio.  
At apud Moysen haec verba occurrunt Num. 34.  
8. 9. 10.~~

6<sup>o</sup> Enan Ubs. Idius non meminit Josue  
At Num. 34. <sup>11. 9.</sup> ubi Terra promissa situs et  
limites juxta quatuor Orbis plagas descri-  
buntur, ~~et~~ villa nuncupatur, atque una-  
cum Emath et Zephrona velut terminus  
aquilonaris terrae promissae constituitur.  
Ezechiel quoque c. 48. 1. idem circa eam  
statuit, quam c. 47. 15. <sup>Enon</sup> nuncupat.  
<sup>credidit</sup> eadem epla ac En-Hazar quam  
Josue c. 19. 37. Tribu Nephtali adscribit.

7<sup>o</sup> Nephtali Ubs posita in confinis Tri-  
bus Zabulon, non procul ab Ube Naapton  
versus orientem, et Sephet versus meridiem.  
Patria Tobia, Tob. 1. 1. Harum Urbium  
nupiam alias in S. Scriptura fit mentio.

8<sup>o</sup> Capharnaum Ubs maritima, cujus  
in Veteri Testamento nupiam fit mentio;  
at contra in Novo frequenter ab Evan-  
gelistis memoratur, ut Matth. 4. 13. 8. 5.  
11. 23. 17. 23. Marc. 1. 21. 2. 1. 9. 32.

q. arbitratur, quod sit eadem ac  
Nephtali patria Tobiae, Tob. 1. 1.  
Communiter tamen utraque  
distinguitur. De Nephtali  
mox erit nobis sermo.

q. Enon

68

Luc. 4. 23. 31. 7. 1. 10. 15. Joan. 2. 12. 4. 46.  
6. 17. 24. 60. Sita fuit ad Lacum Tiberiadis,  
Joan. 6. 17. et in finibus Tribuum Nephthali et  
Zabulon, Matth. 4. 13. ad eam ut incertum sit ad  
quamnam pertineat. Quo autem proprie locus  
posita fuerit, ignoratur; parum tamen a Beth-  
saida eam abfuisse ex Evangelio discimus,  
Matth. 11. 23. Luc. 10. 15. Hic Jesus spatio  
trium suae praedicationis annorum ut plurimum  
demonstratus est, Matth. 4. 13. 8. 5. 17. 23. Mar. 2.  
1. 9. 32. Unde etiam civitas ejus dicta est, Matth.  
9. 1.

7 Joan. 6. 60.

9 am S. Petrus Iosumum habuit,  
Matth. 8. 14.

In hac urbe etiam plures ac in eius  
Synagoga plures praedixit, plurisque miracu-  
la adidit: verum quod Capharnaum parum  
proficerent, tandem eis ultimum minatus est  
et praedixit exitum, Matth. 11. 23. Luc. 10. 15.  
Ibidem Matthaeus à telonio revocatus est, ut  
Christum sequeretur, Matth. 9. 9. In ea eti-

9<sup>o</sup> Cenereth, Ceneroth, Genesar seu gene-  
sareth Urbs Tribui Nephthali attributa, Jos. 19.  
35. S. Hieronymus et alii crediderunt Cene-  
rath eandem fuisse cum ea, quae Tiberias  
postmodum dicta fuit, eò quod Mare Galilaea  
antequam Tiberiadis nomine insignitum fuerit,  
Lacus Cenereth seu Stagnum Genesareth, Luc. 5.  
1. et Agua Genesar, 1. Mac. 11. 67. nomen pa-  
retur. At Relandus lib. 1. c. 28. p. 161. id

omnino incertum, si non falsum, esse videtur  
demonstrare ex eo, quod terminus australis  
Tribus Nephthali initium sumant à Capharna-  
um, nam S. Matthaeus c. 4. 13. notat Caphar-  
naum situm habere in finibus Zabulon et Neph-  
thali; Nephthali erat ad boream, Zabulon vero  
ad austrum: cum itaque Tiberias multò aus-  
tralis urbe Capharnaum atque in Tribu Za-  
bulon posita fuerit, apertum esse ait, illam  
cum urbe Cenereth, quae in Tribu Nephthali  
erat nemin ad eam pertinebat, minime con-  
fundendam esse.

Verum hanc difficultatem momento soluisse  
se arbitratur Joannes Christophorus Havenber-  
gus Praepositus S. Laurentii Scheming. Is  
etiam in sua, quam anno 1750. edidit, chorogra-  
phica Terra Sancta Tabula, Tribum Zabulon  
ad orientem à Mari Galilaea removet, ac secundum  
illud à Capharnaum urbe: quam, ut in confi-  
niis utriusque Tribus esse videatur, atque hoc ten-  
turi Matth. 4. 13. Stat haec veritas, etiam ab eodem  
Mari disjungit: terra linguam ultra Tiberia-  
den versus austrum protendit velut Tribus Neph-  
thali appendicem, sicque hanc urbem eandem  
esse ac Cenereth statuit, ac in Tribu Nephthali  
collocat.

Hoc solum Systema ex eo forte haurit, quod  
Jos. 19. 34. dicitur terminum filiorum Neph-  
thali pertransire in Zabulon contra meridiem:  
verum id non ita intelligi debere videtur, quasi  
terminus Tribus Nephthali in ipsam Tribum Za-

bulon penetraret, sed quod ad eam usque pertinet  
sive seu porigeretur, prout id ipsum etiam ibi  
de Tribu Aser intelligendum est, ubi terminus Nephtali  
quoque in Aser contra occidentem pertransire  
dicitur. Deinde Evangelista Cæs. sup. citatis  
aperta in mare videntur Capharnaum Urbem in  
altiore maris litem fuisse.

Quidquid ea de re sit, profecto Urbis Cenereth  
haud procul à mari inò in illius ora lita fuisse  
videtur, ut quod illius nomine nuncupatum  
fuerit, idque inde conitur, quod cum Christus  
et Discipuli eius Mare istud transfrastent, in  
terram Genesar seu Genesareth, que eadem est  
ac Cenereth, venerint, Matth. 14. 34. Marc. 6.  
53.

10<sup>o</sup> Abel seu Abela Urbis illustis et Mater  
in Israel nuncupata 2. Reg. 20. 19. In parte  
septentrionali Terra Israëlita litem fuisse  
colligimus ex 2. Reg. 20. 14. Ubi Joab, cum ad eam  
obviendam pergeret, à Jerusolyma ad septen-  
trionem per omnes Tribus Israël progressus  
fuisse scribitur. Civitas fuisse videtur ad occi-  
dentem vel austrum Paneadis seu Dan, quod  
inimè videtur 3. Reg. 15. 20. Ubi Benadad Rex  
Syria qui regiam habebat in Damasco misit  
Principes exercitus sui in civitates Israël, et  
percusserunt Abion, et Dan, et Abel domum  
Maacha, et universam Cenereth, omnes  
Tribus Terram Nephtali.

Duplici nomine vocatur 2. Reg. 14. 18. nem-  
pe Abela et Beth-Maacha; et 3. Reg. 15.  
20. ut primum retulimus, Abel domus Ma-  
cha; Domus Hebraice Bath dicitur; forsi-  
tan ut ab aliis Urbibus Abela nomine di-  
ctis distingueretur à locis vicinis Beth-Ma-  
cha cognomen accepit.

In hanc se receperat Seba, qui rebellionem  
adversus David suscitavit, 2. Reg. 20. 1. quo-  
veniens Joab urbem inivit, suffragisque jam  
moenibus, aggrationem parabat, cum mulier  
quedam prudentia fama insignis ex alto  
moenium Joab abovta, quaesivit, an ad urbem  
excidendam venisset, neganti illi, seque ar-  
ma in unum Sebam morisse profitenti, for-  
mina statim ejus caput ad ipsum missuram  
propondit; quo ejusdem mulieris persuasione  
à populo peracto, Joab obsidione soluta  
recepit. Die post Itra Rex Juda cum  
Baasa Rege Israel similitates gerens foedus  
inivit cum Benadad Rege Syria; hincque vi  
foederis Urbem hanc una et tota Nephtali  
regionem occupavit, 3. Reg. 15. 18. 20.

Hae Urbis videtur fuisse Metropolis parva  
Cypriensis Abihina, cujus Lyraniam Tetra-  
cham fuisse memorat S. Lucas c. 3. 1.

\* Jam aetate Moysis nomen hoc Mare  
Cenereth nuncupatum fuit, Num. 34. 11.  
et Deut. 3. 17. ubi simpliciter Cenereth  
nuncupatur. Mare Cenereth etiam  
meminit Josue c. 13. 27.